

ढम्मी

विजया यादव

9

प्रिय ढमीस,

हुशश!!! आज आणखीन एक कांदेपोहे कार्यक्रम पार पडला. हा नेमका कितवा मुलगा होता ह्याचा जरा गोंधळ उडालाय माझ्या मनात. पण, जाने दो..... गेला उडत..... पार थकलेय. पण म्हटले, तुला तरी इतिवृत्तांत सांगावा. हात दुखतोय तरी लिहितेय. कारण एकच, माझ्या मनातले खोल खोल डोहातले फक्त तूच समजून घेऊ शकते.....

खरं सांगू, मी कंटाळले गं ह्या किचकट प्रोसेसला..... मी इतके शिकले. प्रत्येक गोष्टीवर भरभरून प्रेम केलं. जगणं किती सोपं होतं. जशी लग्नाच्या बाजारात उभी राहिले तसतसे सगळे निसटत गेले.

मी कशी दिसते ह्याचा विचारही केला नाही कधी. दिसायला अगदी चार चौघींसारखी!!!! मध्यम वर्गात जन्मले म्हणून की काय अभ्यासात, दिसण्यात, राहणीमानात सगळं काही..... सुजी नेहमी म्हणते ह्या सुंदर डोळ्यांवर कितीतरी भाळतील, पण.....

आयुष्यात हा 'पण'च आडवा येतो!!!!!!!!!!!!!! सौंदर्य हे बघणाऱ्याच्या नजरेत असतं.....

ढमी, मी उच्च शिक्षण घेतले. नोकरी करून स्वतःपुरते नक्कीच कमवू शकते. मग, घरी वरसंशोधनास सुरुवात झाली. आणि आयुष्यात एक रटाळ पर्व सुरू झाले.....

छान Presentable वाटायला हवे ना!! म्हणून साडी नेसून थोडी रंगरंगोटी करून स्वतःला व स्वतःचा तोल सावरत पुढे जायचे नि बावळट प्रश्नाला उत्तरे द्यायची.

प्रश्न नमुनादाखल - संपूर्ण नाव? शिक्षण? आवड? एकत्र कुटुंब की विभक्त? वर्तमानपत्र वाचून दाखवा. पाय दाखवा.

जर तुम्हाला घरच्या अडचणीमुळे Job सोडवा लागला तर काय कराल ?????? हे मी आज कसे सांगू शकते नि असेही माणूस तडजोड करणे शिकतोच ना!

‘सृजन’ला भेट म्हणजे... ज्ञान आणि मनोरंजन ह्याची हमीच.... भेट द्या...

www.esrujan.com

मला judge करणार! फक्त मी ते १५-२० मिनिटं कशी दिसते ह्यावरून. हे अत्यंत क्लेशकारक आहे. अगं, मला पाहायला मुलगा येणार होता मुलाचा बाप फोनवरून म्हणतो, माझा मुलगा नेहमी A.C मध्ये राहतो. हा..... हा..... हा..... मग आम्ही काय करावे???? नि असेही आजकाल ऑफिसमध्ये A.C. असतो. त्यात, नवल ते काय? माझ्या रूममध्ये पण आहे. बाबा शांत बसला, मनात पुटपुटला (ही त्यांची फुशारकीची पद्धत.)

जीव घुसमतो! मनात येतं आपण एवढे शिकून आपल्या वाट्याला हे तर तिथे न शिकलेल्या मुलींची काय कथा? पण प्रत्येक मुलगी असा थोडीच विचार करत असेल? किती तरी मुली आनंदाने सामोरे जात असतील!! कुणीतरी एखादा पसंत करेल. १० -१५ लाख हुंडा घेईल नि त्याला हक्काची मोलकरीण मिळेल. कधी थांबेल हे सगळे???

कधी कधी मनात विचार डोकावतो, एखादा गरीब बाप मुलीला ह्या जगात येण्यापूर्वी खुडून टाकतो. त्यात चूक काय त्याची ????????

ढमी, सगळे घर तणावाखाली वावरत असते. मग, लाडू कधी देतेस? अहो, हे नामांकित ब्राह्मण आहे. ह्यांचा गुण येतो, जमले तर काही पूजा करून घ्या..... मुलीच्या पत्रिकेत मंगळाची वक्रदृष्टी आहे. वीस हजार देऊन पूजा करून घ्या. बघा कसा गुण येतो ते!!!!!!! अहो, गुण यायला मला काय एखादा आजार झालाय का? बरं, जो जितका Stable तो तितका जास्त हुंडा घेणार!!!! मागणारे म्हणतात, तुम्हाला शोभेल असे द्या हो..... कुणी म्हणतं, आम्हाला काही नको मुलीला flat, गाडी द्या.....

“Hajaro kwahishe aisi ki, har kwahish pe dum nikle”.

काडी काडी जमवून करणाऱ्या संसारातली मजा ती वेगळीच!!!!!!!!!!!!!!

आज सगळं काही रेडिमेड हवंय ह्या मुलांना, बायको, गाडी, घर Furniture सकट.... आता हे बऱ्याच जणांना पटणार नाही, पण पुरुष आयुष्यात कुठलाही stand घेण्याबाबत कचरतात. मग ते लग्नाविषयी देखील सत्य आहे. आपल्याला काय हवंय त्याचा नक्की स्पष्ट विचार करावा माणसाने.

ढमी, आईकडे भांड्याचे कपाट आहे गेली ३० वर्षे. त्यावरचे संसार हे नाव जपून ठेवलंय इतकं विलक्षण आहे हे लग्न!

तेल आहे, मीठ नाही असे किंवा कोंड्याचा मांडा करून नको जगूया..... पण, दोघे मिळून कमवू, राबू रात्रंदिवस..... आपल्या गरजा मर्यादित ठेवल्या

‘सृजन’ला भेट म्हणजे... ज्ञान आणि मनोरंजन ह्याची हमीच.... भेट द्या...

www.esrujan.com

तर आपण एक सुंदर आयुष्य नक्कीच जगू शकतो. ढमी, मला खात्री आहे, काही मुले म्हणतील, मुलींच्या खूप अपेक्षा असतात. पण आई, बाबांची फरफट पाहिली आहे मी! मुलगा चांगला कमावता असला पाहिजे हा विचार चुकीचा कसा ????

आज नात्यांचा चार्म हरवतोय. कदाचित हे लग्नाचे बाजारीकरण कधीच थांबणार नाही. हा सौदा कधी कधी जीवघेणा ठरेल..... कधी वाटतं नको ही लग्नाची भानगड, आपण एकटे जगावे. मी जरा जास्तच विचार करते प्रत्येक गोष्टीचा.....

चल सोड, एक सांगू, मी साडीत छान दिसत होते..... अगदी सुंदर!
(असं मला वाटतं)

झोपते आता..... good-night.....

“love you a lot”

तुझीच,

वेडी विजू.

२

प्रिय ढमीस,

ढमी, आज खूप दाटून आलंय आभाळ.....
कधी कधी इतकं एकटं वाटतं!!!! सगळे जुने आघात तरल मनावर जुनाट खोकल्यासारखे उमटू लागतात..... कसं काय ते कळत नाही. आजकाल आजीचा विषय डोक्यातून जात नाही. तुला लिहायचं म्हंटल की, शेकडो प्रसंग तरळतात ज्यामुळे माझ्या हृदयाला चरे पडत गेली. असो, नेमके कुठून सुरु करू तेच कळत नाही.

ढमी, खरं तर सांधता, जोडता येतील असे कुठलेच बंध उरले नाहीत आमच्यात!!! मी परतीचे दोर केव्हाच कापून टाकलेत..... रोज विचार करते की, मी आजीला निदान एक बोलके बाळ म्हणून तरी स्वीकारावं. अजून हे जमणं देखील बाकी आहे. आजीने मलाच काय माझ्या आईला देखील

स्वीकारलं नाही. लग्न होऊन आई सासरी आली, लोक अंधाराकडून उजेडाकडे जातात. हिचा उलटा प्रवास.....

आईचं वय लहान म्हणून, काम पटकन उरकायची नाहीत. ओरडा खायची ती नेहमी आजीचा, तरी आई म्हणते ती आजीला अजूनही..... आईला चूल पेटवायला काडीपेटी जास्त वापरायची सवय. एक दिवस मामा आला बहिणीला भेटायला. आजी म्हणाली, तुहा बाप धाडतो का पैका ही पेटी आणायला व्हय गं? मामा आईला रागावून, समजुतीचे बोल सुनवून निघून गेला. दुसरा प्रसंग, सगळे देवदर्शनाला जात होते आत्या, मामासकट..... आई-बाबा एस.टी.मध्ये एका सीटवर बसले मग आजी बडबडली लाजा सोडल्याता का ????????? आजीला नेहमी वाटायचं, बाबाने आईला बडवावं पण, असे कधी घडले नाही..... नि आजीचा हिरमोड होत राहिला.

ढमी, मी जन्मले नि पुन्हा एक मुलगी म्हणून आजी तोंड वेंगाडून निघून गेली. कदाचित, तिथेच तडा गेला आमच्या नात्याला! कधी हसून म्हणायची आजी, तुझे हे भोकरावणी डोळे नि नादर नाक मझामुळे..... पण ते तुझ्यामुळे कसे हे आजदेखील उलगडले नाही मला ??? माझ्या जन्मानंतर आलेले आई बाबांचे तान्हे बाळ हे जग सोडून गेले ती औपचारिकता म्हणून भेटायला आली. बाबा म्हणाला, रहा इथे, तेवढंच हिला बरे वाटेल. आजी म्हणाली, माझ्या घरी दुधदुभते कोण करील रं! हे म्हणूनसुद्धा आजी आत्याकडे चांगली चार दिवस राहिली..... एकदा घरात tractor खरेदीसाठी आजोबांनी सगळ्यांना दागिने देण्यास सांगितले, आईने सगळे दागिने काढून दिले पण आजी शेवटपर्यंत नकार देत राहिली. असा हा हट्टी स्वभाव आजीचा!

आजीकडून देवपूजेचा तांब्याचा तांब्या हरवला. दोन दिवसांनी मी बिस्कीट खात असताना म्हणाली, हे खाणे बंद केले काही दिवस की घेता येईल आपल्याला तांब्या..... किती वाईट वाटले होते मला त्या क्षणी ?? तिला वाटायचं, ह्या मुली, ह्यांना कशाला चांगलं खायला द्यायचं, पण आईचं वेडं प्रेम, ती आम्हाला सुक्यामेवाचा खुराक द्यायची. मुलगा हवा ह्या हड्डासाठी आजीने आईचा पिच्छा पुरवला.

ढमी, खरं सांग ना गं, मुलगा नि मुलगी ह्यात फरक का करतात ? मुलगी तर घरासाठी काहीही करायला तयार असते. पण मुलगी घराचा

वंशाचा दिवा बनू शकत नाही हेच खरे! जी कुस एका मुलाला ह्या जगात आणते ती कुस नकोशी का? आजीच्या वागण्यातला फरक सांगते. माझ्या छोटी काकीला मुलगा झाला पहाटे ३ वाजता. आजी रस्ता धुंडाळत दवाखान्यात हजर, काकीला काहीतरी खाण्यासाठी घेऊन..... नि मी रात्री ११ला ह्या जगात आले. आजी नाइलाजास्तव सकाळी ८ वाजता आली, आईसाठी खायला घेऊन.....

ढमी, तू मला नक्कीच समजू शकते. कारण तुझं हृदयदेखील एका स्त्रीचं आहे. मी कुणाला तरी आजही नकोशी आहे हा विचारच मला विझवतो आतल्या आत.... असेच कितीतरी किस्से, किती तरी कडवट आठवणींची चव रेंगाळतेय अजूनही.....

एकदा आजीचं काहीतरी बिनसलं म्हणून आजी फणकान्याने घराबाहेर निघून गेली न जेवता. आई कितीतरी वेळ रडत राहिली. का तर आजी उपाशी होती म्हणून. हे कसलं प्रेम? ढमी, एकदा आजीचा हात मोडला. महिनाभर प्लास्टरमध्ये हात अडकून शांत बसावं लागलं. आईने न कुरबुरता सगळं केले. आजीला, अगदी नऊवार पातळदेखील नेसवून दिले. मला आजही प्रश्न पडतो, आईचे मन इतके निरभ्र कसे काय? कसे सहन करत राहिली ती नि आजही आजीला सांभाळते??

ढमी, पंचवीस वर्षांपूर्वी आजोबा हे जग सोडून गेले. काका शेती बघायचा त्यावेळी. बाबांनी घेऊन दिलेलं बियाणे, खते गावाकडे नेऊन विकायचा. सगळी विकटिक..... वरून गावात बोंबलत फिरायचा मोठा भाऊ सगळा पैसा घेतोय. मग, शेतीची वाटणी करून हवी असे बाबा म्हणू लागला. आजी म्हणाली, माझी आन हाय तुला, तू वाटणी पत्र बनवायचं नाही. नि तिच्या मनाप्रमाणे वागला बाबा. भाऊकीला कळू द्यायची नाही म्या सगळं गुपचूप. आता रोज काका थोडा थोडा धुरा सरकवतो, जमीन बळकावतो. भावाचं नुकसान व्हावं ह्याची पुरेपूर काळजी घेतो. बाबा रोज लढतो, रोज हरतो..... खरंच आपल्या माणसांनी दिलेल्या जखमांना सामोरे कसे जावं गं? आजीच्या अविचाररी निर्णयापुढे बाबाने गुढगे टेकले नि मी तर लोटांगण घातले. ढमी, थकलीस की काय? आता म्हणशील काय गं ही रडारड? डोळे पूस पाहू. ह्या सुंदर डोळ्यांत पाणी तरळू देऊ नको. जराशी हास बघू आधी.....

मनात किल्मिष घेऊन नाही जगायचं मला..... माझी पाटी कोरी करायला आवडेल मला..... जमेल का गं ढमी?

तुझीच,

वेडी विजू.

३

प्रिय ढमीस,

ढमे, आजचं जगणं कसं हवे ते हातात. सगळीकडे प्रकाश, छान प्रशस्त घर, हाताशी लागेल तसा पैसा. आपल्या पायाशी सुख लोळण घेतंय असं वाटत राहतं. काही मिळाले नाही की ओरबाडून घ्यावं इतकं सगळं मिळतंय.

तुला आश्चर्य वाटेल, पूर्वी दोन रूमच्या भाड्याच्या घरात राहायचो आम्ही. अभावाचं जगणं सगळं. घरात माणसे जास्त नि जागा कमी... सगळं कसं मोजून मापून. अन्न वाया जाणार नाही याची खबरदारी. पण घरी आलेलं कुणी उपाशी गेलेलं आठवत नाही. घरात झोपताना तर जाम मजा यायची. कधी एकाचा हात बाजूला केला तर लगेच दुसऱ्याचा पाय आदळायचा थोबाडावर. तिथेच शिकले, मी कुणाचा वार चुकवायचा कसा?

माणसाला रहायला जागा जास्त लागत नाही. प्रेम असले तर सारे पुरते.... पूर्वी दोन रूमचा संसार नि दुसऱ्याच्या घराशी जोडणारी एक सामाईक भिंत हुंदक्याचा आवाज जरी गेला शेजारी की शेजारच्या नागुरेकाकू हजर..... 'का, काय झालं हो, कशाला रडता?' सगळं काही समजून उमजून घ्यायच्या! ना जातीच्या ना पातीच्या. आणखी एक गोष्ट कळली. जात, धर्म माणसाचे फक्त आचरणाचे वेगळे मार्ग. आतला माणूस तेवढा खरा! बाकी तुम्ही कुठलीही जाती, धर्माची लेबलं लावा. कितीसा फरक पडतो असा???? मनाला काही कप्पे नव्हते ज्यात हे अगदी लपवावं असे वाटायचे, सगळे कसे आरशासारखे. ही आपल्याबद्दल काय विचार करेल? असा कुठलाही किंतु

‘सृजन’ला भेट म्हणजे... ज्ञान आणि मनोरंजन ह्याची हमीच.... भेट द्या...

www.esrujan.com

नव्हता मनात.

शेजारधर्म म्हणून उसनवारी होती, अगदी मिठापासून पिठापर्यंत.....
चार पावलांवर असणाऱ्या वाण्याच्या दुकानापेक्षा काकूंच घर जवळच नि
आता जर आपण फ्लॅट संस्कृतीत काही मागायला गेलो तर, मॅनरलेस असं
म्हणून हिणवतात. सगळं कसं शिस्तीत हवे, आता हृदयाला कप्पेच नाही तर
चोरकप्पे, सगळे कसे कडीकुलूप बंद.....

आता दुःख वाटायचं नाही, का तर ते कुणाला तरी कळेल म्हणून.....
नि आनंददेखील व्यक्त करायचा नाही, कारण कुणाची नजर लागू नये म्हणून.

ढमी, दिवाळी अगदी चार दिवसांवर येऊन ठेपली आहे.... सगळी
मजा! पण पूर्वीचा आनंद हरवलाय कुठेतरी. सगळ्या घरांमध्ये फराळाचा
घमघमाट दरवळायचा. शहाकाकू मटकीचे पापड बनवले की घरपोच द्यायच्या,
तेही पोटभर. पदार्थ बनवणे देखील चढाओढीने..... सुरू असायचे. फराळाची
देवाणघेवाण व्हायची. प्रत्येकाची काही तरी खासियत. एका वेळेला जीभेवर
चार पाच चवी रेंगाळायच्या..... काय खमंग झाले ह्याची चर्चा व्हायची.
इतके वेगळे पदार्थ चाखले की काय सांगू तुला?

आताही आम्ही कुणाला तरी भेट देतो पण सगळे विकतचे पदार्थ कारण
एकच..... वेळ कुठे? नागुरे काकू ख्रिश्चन म्हणून मग क्रिसमसची वाट बघत
राहायचो. रात्री आलेली कॅरोल पार्टी, तुफान, गाणी गायची गोड वाटायचे ते
येथू स्तवन..... चविष्ट असे डोनट आ... हा... हा मस्त! अशा पद्धतीने
दिवाळी नि क्रिसमस दोन्ही साजरा करायचो.

ढमी, सगळं इतकं मनमोकळं जगणं होतं. शहाकाकूंच्या घरी दुपारी
वरण - भात केले की काकू आणून द्यायच्या. किती ताव मारायचो? मला
गुजराती पद्धतीचे वरण फार आवडायचे. कुणाला काय आवडतं ह्याची
खबरदारी घेत नवीन केलेले पदार्थ पोहोचवले जात, अगदी शेतातल्या
वानोळ्यासकट..... घर सोडण्यापूर्वी किती वेगळे पदार्थ मुद्दामहून शिकून
घेतले मी... साउथ इंडियन, गुजराती पदार्थ, पण चव ती चवच....

ढमी, आम्ही पहिल्यांदा ह्या शहरात आलो तेव्हा मी सहा महिन्यांची
होती फक्त... रांगता रांगता घराबाहेर आले. जिन्याची पायरी घुसली. रक्त
वाहायला सुरुवात झाली. आई घाबरून गेली. समोरच्या खोलीतील दादा पळत
आला. मला दवाखान्यात घेऊन गेला. दहा टाके पडले डोक्यावर नि आजही ते

‘सृजन’ला भेट म्हणजे... ज्ञान आणि मनोरंजन ह्याची हमीच.... भेट द्या...

www.esrujan.com

मी मिरवते आहे... माणुसकीचे प्रतीक म्हणून!

ढमी, आम्ही सगळे मिळून कोजागिरी साजरी करायचो. गाण्याच्या भेंड्या, मुगाची भजी, चिवडा, चिप्स, लाडू, वांग्याची भाजी, भाकरी, ठेचा नि कोजागिरीचे चांदणे... इतकं अप्रतीम जगणे होते. गम्मत म्हणजे गाण्यांच्या भेंड्या खेळताना एकदा काकू गाणे म्हणाल्या... काले काले मुखडे पे गोरा गोरा चष्मा.... जमिनीवर लोळण घेत हसत राहिलो किती तरी वेळ.

त्यानंतर कितीतरी कोजागिरी साजऱ्या केल्या पण सगळा आनंद जणू त्या सांताकलॉजने त्याच्या पिशवीतून रिटर्न गिफ्ट म्हणून नेला.....

४

प्रिय ढमीस,

ढमे, आज मला कित्येक दिवसांनी पगडी दिसली नि पगडी म्हणजे पंजाब..... माझ्या डोळ्यासमोर एम. टेकचा सोनेरी भूतकाळ तरळू लागला. मी पहिल्यांदा घरापासून दूर राहिले. सतत ३२ तास प्रवास. ह्या प्रवासात फक्त पंजाब्यांची सोबत.

ढमी, पंजाबला पहिल्यांदा पाऊल ठेवले. दिमतीला प्रचंड गर्मी हजर. होस्टेलमध्ये दिवसाला मी किती वेळा अंधोळ करत होते नेमके तेच आठवत नाही? नजर जाईल तिथपर्यंत सगळं हिरवंगार. आम्ही गमतीने म्हणायचो, ही झाडे प्लास्टिकची, हिरवं वाळवंट. माझाही मूड बदलत राहिला पण झाडांना काय झाले होते कुणास ठाऊक. कधीही पान देखील हलले नाही. का बरे ? कॉलेजमध्ये एका बंगाली मैत्रिणीने विचारले, तेरा बॉयफ्रेंड? मी झुरळसमोर आल्यासारखी किंकाळी फोडणे तेवढे बाकी ठेवले. आ वासून तिच्याकडे बघत राहिले किती वेळ.... अगं बाई, तुला काय सांगू, हे मला न झेपणारे प्रकरण.....

‘सुजन’ला भेट म्हणजे... ज्ञान आणि मनोरंजन ह्याची हमीच.... भेट द्या...

www.esrujan.com

ढमी, एके दिवशी आम्ही मैत्रिणी युनिव्हर्सिटीतून लोंगोवालला पायी निघालो. नेमकं कुठल्या रस्त्याने पुढे जावं कळेना? एक जाडजूड पंजाबी व्यक्ती त्याच्या घराबाहेर दिसली. नेहमीप्रमाणे पुढे होऊन मी विचारले, अंकल लोंगोवाल जाने का रास्ता कोनसा है? तो उखडून म्हणाला, अंकल बोलना है तो ऐसा गोल घुमके जाओ और अगर, कुछ और कहोगे तो सीधे रास्ते से आगे जाओ आ गया लोंगोवाल अशा पद्धतीने माझा पोपट झाला. माझ्या मैत्रिणी मात्र फिदीफिदी हसत होत्या. त्या अनुभवाचा धसका घेऊन मी ५० वर्षांच्या व्यक्तीलादेखील भैय्या म्हणू लागले. पंजाबी संबोधनात अडकून पडलेत हे मात्र नक्की. अरे, मला छोटी मुलं तर आंटी म्हणतात. मी काय करू ?????

ढमी, पंजाबमध्ये फक्त बटाट्याचे साम्राज्य! सगळीकडे बटाटे. अगदी, माणसांच्या डोक्यातही. (शु..... एखाद्या पंजाब्याला कळलं तर मेलेच मी. आपलं गुपित). पंजाब म्हणजे बटर नि बटाटे. हॉस्टेलच्या मेसमध्ये राजमा, काला चना, काबुली चना, दाल, अरे सगळे प्रोटीन्स. मी हसून प्रगतीला म्हणायचे, यार, तुम लोग घोडे का खुराक क्यू खाते हो? हा.... हा.... हा... इन्सानोवाला कुछ क्यू नहीं खाते? अरे, पराठे को कैसे भूल सकती हूँ मैं? आताही बटरने आंघोळ घातलेला पराठा आठवला की, बाप रे! नको..... नुसत्या कॅलरी.....

ढमी, हॉस्टेलमध्ये गणेशउत्सवला मोदकांचा नैवेद्य बनवला होता मी. दुसऱ्या राज्यात असं काही करायला छान वाटते. पिठलं भात, वांग्याची भाजी, उपमा, शिरा, मोदक अशा कित्येक पदार्थांची चव चाखवली. मराठी पिठले हिट ठरले तिथे.

अरे, हो विसरले कल्चरल नाईटला भांगडा, गीद्दा सगळे काही पंजाबी..... त्यावर कळस म्हणजे रॉक म्युझिक. होस्टेलमध्ये कोरियन चित्रपट, ड्रामा साउथ इंडिअन ह्याची लाट आली होती. सुरुवातीला कोरियन चित्रपट, ड्रामा साउथ इंडिअन ह्यांची सब टायटल बघून नंतर सब टायटलशिवाय पाहत असे. माझी मैत्रीण विचारायची हा काय म्हणाला? ती काय म्हणाली? मी तिला मस्त समजून सांगत असे. डायलॉग मात्र एकदम ओरिजिनल माझे. मी डायलॉग रायटरही झाले. बसमधून जाताना मराठीत कॉमेंटगिरी चालायची धमाल. एकदा आम्ही बसने संगरुरला जात होतो.

‘सृजन’ला भेट म्हणजे... ज्ञान आणि मनोरंजन ह्याची हमीच.... भेट द्या...

www.esrujan.com

समोरच्या मुलावर कॉमेंट करून फिवीफिदी हसत असताना, तो वळून आम्हाला मराठीत म्हणाला, तुम्हाला मराठी कसे येते? आमची थोबाड पाहण्यासारखी झाली होती. तो काश्मिरी मुलगा महाराष्ट्रात शिकला होता, ओह गॉड! असं ही होऊ शकतं. मग, पुन्हा मराठीत जपून बोलले पाहिजे, नवीन धडा.

ढमी, थंडीच्या मौसमात धुक्याची दुलई, पिवळी फुलं, मक्के दी रोटी, सरसो दा साग, लस्सी, आ.... हा... हा.. मस्त. मी तर कॅन्टीनला एकटी चहा पीत बसत असे. भयाण एकटेपणा अनुभवला मी. ज्याने घरी परतावं वाटलं, मायेच्या उबेत, भरभरून जगावं वाटले. आपल्याकडे फार तर दोन स्वेटर असतात पण स्वेटर, शाल, जुती हे प्रत्येकाकडे ढिगाने असतात. लायब्ररीत हिंदी साहित्यावर तुटून पडले मी. विशेषकरून प्रेमचंदचा सर्वांत मोठा A.C.... आहे. इतकं हृदयस्पर्शी वाचून मन भरून यायचे.

ढमी, पंजाबी हे उत्सव प्रिय आहेत. त्यांना खाण्याचे (बटाटा नि बटर), डान्सचे, गाण्याचे भारी वेड. ते चिक्कार पैसा उडवतात. ते महागड्या वस्तू विकत घेतात. पण, हे सगळं नष्ट होणारं आहे. गरजेपुरता पैसा जरूर खर्च करावा माणसाने. आज तेवढा खरा! उद्याची फिकीर नको. हे मला अजिबात आवडले नाही. बचतीचे मूल्य कळायला हवे ना. आता ते म्हणतील, क्या उपर साथ लेके जाओगी? सगळीकडे झगमगाट पण दिव्याखालीच अंधार असतो ना.

दोन वर्षांनी तिथून परत येताना रेल्वे स्टेशनवर तिकीट काढायला (तत्काल) गेलो. आठ वाजता रांगेत उभे होतो पण अगडबंब सरदारजी घुसले. आम्ही त्या illiterate पंजाब्याला समजावण्याचा प्रयत्न केला. पण, त्याने नकार दिला तिथून जाण्याला. मग माझ्या रागाचा पारा चढला नि मी झाशीची राणी बनून भांडण केले. शेवटी तो जिंकला. माझ्याअगोदर त्यानेच तिकीट काढले. पण खरी मजा तर नंतर आली. तिकीट काढून देणारा पंजाबी चरफडत होता आतल्या आत (एका पंजाब्याशी भांडले). नंतर, माझी मैत्रीण टिकीट काढायला समोर गेली. त्याने माझ्या सोबत आलेल्या मैत्रीणीची जाम धुलाई केली. लडकों के टिकीट तुम कैसे निकाल सकते हो? तुफान झापले तिला नि मी मात्र दूर उभी राहून हास्यतुषार उडवत होते. शेवटी करतं कोण नि भरतं कोण?

ढमी, सगळीच माणसे सारखी नसतात. काही सुखद अनुभवही आले. दोन

वर्षे मायेने सांभाळणारे कौशल कुटुंबीय, जड झालेल्या बॅगा उचलून, न मागता मदत करणारे सरदारजी, सतत आपलेपणाने वागवणारी अनोळखी माणसे.

भरभरून जगणं शिकवणाऱ्या दिवसांना सलाम!!!!!!!!!!!!

तुझीच,

वेडी विजू

५

प्रिय ढमीस,

आज माझे पुन्हा बिनसले, कारण काय तर तायडी दिवाळीला येणार नाही. जो ताल गेला माझा! कसं सांगू मी तिला की, तू काहीही झाले तरी यायला हवेच? मला वाटतं, आम्ही दोघी समांतर आयुष्य जगतोय. मैं मुंबई को और वो दुबई को असं. तिचे लग्न झाले नि ती संसारात गुरफटून गेली.

इतकी की, तिच्या लग्नाच्या वाढदिवसाच्या दुसऱ्या दिवशी असणारा माझा वाढदिवस देखील ती विसरून गेली. ना फोन, ना मेसेज..... किती हिरमुसले होते मी त्या दिवशी. समोर असणारा केक, गिफ्ट, आवडणारी बासुंदी हे देखील हिणवत राहिले मला. सगळे हवे ते विसरतात. मला मात्र सगळं जशास तसं आठवतं अगदी सगळ्यासकट... सगळे संदर्भ पुसून टाकता यायला हवे, म्हणूनच माणसाला विस्मृतीचे वरदान... पण, छे! माझ्या बाबतीत हेही शक्य नाही.

ढमी, ती विसरली असेल का गं? आम्ही रात्री झोपताना भीती वाटू नये म्हणून एकमेकींचा हात धरून 'तुझ्या गळा, माझ्या गळा गुंफू मोत्यांच्या माळा' गायचो. एका ताटात जेवण करत होतो. एकमेकींना घास भरवायचो. ती नुसतीच गोड घाशी म्हणूनच गोड बोलते, आता कळलं! भांडणं करताना डोक्यात मारलं की तिला त्रास होतो हे कळलं, नंतर प्रत्येक वेळी मी तिच्या डोक्यावर मारत असे. ती तेव्हाही काही म्हणाली नाही. तुलाही दुष्ट वाटते ना मी? ती शिकायला पुण्याला गेल्यावर मी पत्र पाठवून इतिवृत्तांत देत राहिले, तिला तिथे

‘सृजन’ला भेट म्हणजे... ज्ञान आणि मनोरंजन ह्याची हमीच.... भेट द्या...

www.esrujan.com

एकटे वाटू नये म्हणून. एखाद्या चातकासारखी, मी वाट पाहत राहिले तिच्या पत्राची! ती कंटाळा करत राहिली. मी मैलांचे अंतर पार करू पाहत होते पण.....

ढमी, तू तेव्हा माझ्या आयुष्यात नव्हतीस. ती माझ्या स्वप्नांचे, राग लोभाचे, समरसून जगण्याचे घर होती. आता जसं तुला सगळं सांगते ना मी अगदी तसंच!

मी मोगरा, चमेली ही फुलं वेचून तिच्या ओंजळीत रिती करायचे. मग, तिच्या जवळ गेले की जणू मला तो गंध येत राहायचा.

ती म्हणजे तो सुंदर गंध!

आम्ही आमची गुपितं बिनधास्त सांगायचो. एके दिवशी सकाळी मी तिकीट आरक्षित करायला रेल्वे स्टेशनवर गेले होते. मी घरी गुणगुणत परतले तर ती म्हणाली, बच्चू बात क्या है? बडी खुश हो! जाताना तर घुश्र्यात गेली होती ना. मग, मी तिला डोळे मिचकावत म्हणाले, मस्त मुलगा दिसला, तेवढंच नेत्रसुख. बाकी काय? प्रसन्न सकाळ..... नंतर कुणी असा आवडला नाही मला.

तिला डान्सचे भारी वेड. ती हसली की इतकी गोड दिसते ना आईशप्पथ! हळूहळू आम्ही दूर व्हायला लागलो. वेळेची गणितं जुळवता जुळवता आमच्या नाकी नऊ येऊ लागले. आता तर तूही माझ्या आयुष्यात प्रवेश केला आहे. तुझी साथ मिळाली मला, मीही एकटी उरले नाही. माणूस फार पटकन सवयी बदलतो. तिचे लग्न जमल्यावर भाऊजी पहिल्यांदा भेटले मला, मी तुसडेपणाने वागले. मी हे पचवू शकले नाही की, तिच्या आयुष्यात माझ्यापेक्षा कुणीतरी महत्त्वाचे आले आहे. मला जाणीव आहे, तिला सासरी किती जमवून घ्यावं लागलं असेल?

बाळाला जशी त्याच्या आईची गरज आहे, तितकीच मलादेखील आहे. मन भरून आलं की, तिची मिठी हवी असते. निपचित पडून रहावं वाटतं तिच्या कुशीत. ढमी असं रितं होता आलं असतं त्या व्यक्तीसमोर, तर फार बरं झाले असत. आपण चरफडतो, घुटमळतो पण व्यक्त तेवढं करत नाही.

तुझीच,

वेडी विजू.

